

Warszawa, dnia 29 lipca 2013 r.

Poz. 598

**OBWIESZCZENIE
MINISTRA GOSPODARKI¹⁾**

z dnia 3 lipca 2013 r.

**w sprawie ogłoszenia raportu dla Komisji Europejskiej dotyczącego wspierania użycia w transporcie biopaliw
lub innych paliw odnawialnych za 2011 r.**

Na podstawie art. 32 ust. 2 ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o biokomponentach i biopaliwach ciekłych (Dz. U. Nr 169, poz. 1199, z późn. zm.²⁾) ogłasza się raport dla Komisji Europejskiej dotyczący wspierania użycia w transporcie biopaliw lub innych paliw odnawialnych za 2011 r., stanowiący załącznik do obwieszczenia.

Minister Gospodarki: *wz. J. Pietrewicz*

¹⁾ Minister Gospodarki kieruje działem administracji rządowej – gospodarka, na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 listopada 2011 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Gospodarki (Dz. U. Nr 248, poz. 1478).
²⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2007 r. Nr 35, poz. 217 i Nr 99, poz. 666, z 2009 r. Nr 3, poz. 11, z 2010 r. Nr 21, poz. 104, Nr 229, poz. 1496 i Nr 238, poz. 1578 oraz z 2011 r. Nr 153, poz. 902, Nr 205, poz. 1208 i Nr 234, poz. 1392.

Załącznik do obwieszczenia Ministra Gospodarki
z dnia 3 lipca 2013 r. (poz. 598)

**Raport dla Komisji Europejskiej
dotyczący wspierania użycia w transporcie biopaliw
lub innych paliw odnawialnych za 2011 r.**

**Opracowano w Ministerstwie Gospodarki we współpracy z Ministerstwem
Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Ministerstwem Finansów, Ministerstwem Nauki
i Szkolnictwa Wyższego, Ministerstwem Rozwoju Regionalnego,
Ministerstwem Środowiska i Ministerstwem Transportu, Budownictwa
i Gospodarki Morskiej**

Rzeczpospolita Polska, 12 października 2012 r.

Podstawą ogłoszenia przedmiotowego raportu jest art. 32 ust. 2 ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o biokomponentach i biopaliwach ciekłych (Dz. U. Nr 169, poz. 1199, z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą o biokomponentach i biopaliwach ciekłych”, która wdraża dyrektywę 2003/30/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie wspierania użycia w transporcie biopaliw lub innych paliw odnawialnych (Dz. Urz. UE L 123 z 17.05.2003, str. 42, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 13, t. 31, str. 188, z późn. zm.) do polskiego porządku prawnego.

Raport obejmuje następujące zagadnienia:

- I. Działania podjęte dla promocji użycia biopaliw ciekłych lub innych paliw odnawialnych w transporcie;
- II. Środki krajowe przeznaczone na produkcję biomasy do wykorzystania energetycznego innego niż transport;
- III. Ilości i rodzaje: paliw ciekłych i biopaliw ciekłych wprowadzonych do obrotu oraz biopaliw ciekłych wytworzonych przez rolników na własny użytek;
- IV. Poziom i realizacja Narodowych Celów Wskaźnikowych.

I. Działania podjęte dla promocji użycia biopaliw lub innych paliw odnawialnych w transporcie

I. 1. Regulacje prawne dotyczące funkcjonowania rynku biokomponentów i biopaliw ciekłych

Organizacyjne, prawne i ekonomiczne warunki produkcji biokomponentów i biopaliw ciekłych określa ustawa o biokomponentach i biopaliwach ciekłych oraz ustawa z dnia 25 sierpnia 2006 r. o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw (Dz. U. Nr 169, poz. 1200 z późn. zm.), zwana dalej „ustawą o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw”. Wspólnym celem obydwu ustaw jest tworzenie korzystnych warunków dla dynamicznego rozwoju rynku biokomponentów i biopaliw ciekłych.

Ustawa o biokomponentach i biopaliwach ciekłych wprowadziła m.in.:

1) Obowiązek zapewnienia określonego udziału biokomponentów w rynku paliw transportowych.

Powyższy obowiązek nałożony został na przedsiębiorców wykonujących działalność gospodarczą w zakresie wytwarzania, importu lub nabycia wewnątrzspółnotowego paliw ciekłych lub biopaliw ciekłych, którzy, w ciągu roku kalendarzowego, sprzedają je lub zużywają na własne potrzeby.

2) Rozwiązania umożliwiające generowanie środków finansowych na wsparcie produkcji biokomponentów i biopaliw ciekłych.

Zgodnie z art. 33 ust. 11 ustawy o biokomponentach i biopaliwach ciekłych, jak również stosownie do art. 401 ust. 7 pkt 6 i art. 401c ust. 7 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150, z późn. zm.) oraz art. 17 ust. 5 ustawy z dnia 20 listopada 2009 r. o zmianie ustawy – Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 215, poz. 1664), wpływy z kar pieniężnych wymierzanych na podstawie ustawy o biokomponentach i biopaliwach ciekłych, stanowią przychody Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, zwanego dalej „NFOŚiGW”. Powyższe przychody wyznaczają minimalną wysokość zobowiązania wieloletniego, związanego z przeznaczaniem środków NFOŚiGW na wspieranie działalności związanej z wytwarzaniem biokomponentów i biopaliw ciekłych lub innych paliw odnawialnych, a także promocję ich wykorzystania.

3) Możliwość wytwarzania przez rolników biopaliw ciekłych na własny użytek.

Rolnicy mogą wytwarzać na własny użytek wszystkie rodzaje biopaliw ciekłych stanowiących samoistne paliwo. Zgodnie z ustawą o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw, biopaliwa ciekłe wytwarzane przez rolników na własny użytek powinny spełniać jedynie minimalne wymagania jakościowe istotne ze względu na ochronę środowiska, które zostały określone w rozporządzeniu Ministra Gospodarki z dnia 22 stycznia 2007 r. w sprawie wymagań jakościowych dla biopaliw ciekłych stosowanych w wybranych flotach oraz wytwarzanych przez rolników na własny użytek (Dz. U. Nr 24, poz. 149). Roczny limit dozwolonej produkcji na własny użytek wynosi 100 litrów na hektar powierzchni użytków rolnych będących w posiadaniu rolnika.

W art. 2 ust. 1 pkt 23 ustawy o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw zostało zdefiniowane pojęcie „wybranej floty”, które oznacza grupę co najmniej 10 pojazdów, ciągników rolniczych lub maszyn nieporuszających się po drogach albo grupę lokomotyw lub statków, wyposażonych w silniki przystosowane do spalania biopaliwa ciekłego, będącą własnością lub użytkowaną przez osobę fizyczną wykonującą działalność gospodarczą, osobę prawną lub jednostkę organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej. Wprowadzenie w/w pojęcia umożliwiło zastosowanie w pojazdach i maszynach należących do „wybranych flot” biopaliw innych niż dopuszczone do powszechnego obrotu.

4) Poszerzenie katalogu biopaliw ciekłych

W Polsce stopniowo zwiększają się możliwości wprowadzania na rynek biokomponentów. W nieobowiązującym już rozporządzeniu Ministra Gospodarki z dnia 8 września 2006 r. w sprawie wymagań jakościowych dla biopaliw ciekłych (Dz. U. Nr 166, poz. 1182), określone zostały wymagania jakościowe dla dwóch rodzajów biopaliw ciekłych:

- 1) estru metylowego stanowiącego samoistne paliwo;
- 2) oleju napędowego zawierającego 20% estrów.

Następnie, rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 22 stycznia 2009 r. w sprawie wymagań jakościowych dla biopaliw ciekłych (Dz. U. Nr 18, poz. 98), unormowało również wymagania, dotyczące benzyny silnikowej zawierającej od 70% do 85% bioetanolu (tzw. mieszankę E85).

Ponadto, przepisy ustawy z dnia 27 maja 2011 r. o zmianie ustawy o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 153, poz. 902 i Nr 234, poz. 1392) wprowadziły możliwość stosowania oleju napędowego z zawartością do 7% estrów metylowych kwasów tłuszczowych (tzw. paliwo B7) oraz wprowadziły rozwiązanie w zakresie współczynników redukcyjnych.

Nowelizacja jest odpowiedzią na podnoszone przez branżę paliwową postulaty dotyczące przeprowadzenia działań sprzyjających zmniejszeniu kosztów związanych z realizacją Narodowego Celu Wskaźnikowego (NCW) czyli minimalnego udziału biokomponentów i innych paliw odnawialnych w ogólnej ilości paliw ciekłych i biopaliw ciekłych zużywanych w ciągu roku kalendarzowego w transporcie, liczonego według wartości opałowej. Proponowane w ww. nowelizacji rozwiązania prawne, w tym m.in. wprowadzenie możliwości dodawania do oleju napędowego większej ilości biokomponentów (estrów metylowych wyższych kwasów tłuszczowych) wychodzi tym postulatом naprzeciw.

W Ministerstwie Gospodarki trwają również prace nad projektem założeń projektu ustawy *o zmianie ustawy o biokomponentach i biopaliwach ciekłych oraz niektórych innych ustaw*. Nowelizacja ustawy ma na celu wdrożenie do polskiego porządku prawnego przepisów dyrektywy 2009/28/WE w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych zmieniającej i w następstwie uchylającej dyrektywy 2001/77/WE oraz 2003/30/WE (Dz. Urz. UE L 140 z 05.06.2009, str. 16), zwanej dalej „dyrektywą 2009/28/WE”, w szczególności dotyczących kryteriów zrównoważonego rozwoju. Ponadto, w założeniach przewidziano wprowadzenie m.in. zmiany w sposobie rozliczania Narodowych

Celów Wskaźnikowych oraz możliwość zaliczania do realizacji NCW nowych rodzajów biopaliw.

I. 2. Wspieranie zastosowania biokomponentów w paliwach ciekłych i biopaliwach ciekłych

Od dnia 15 października 2009 r. do dnia 30 kwietnia 2011 r. promocja stosowania biokomponentów odbywała się m.in. poprzez zachęty ekonomiczne o charakterze podatkowym.

Zgodnie z ustawą z dnia 6 grudnia 2008 r. o podatku akcyzowym (Dz. U. z 2011 r. Nr 108, poz. 626, późn. zm.), dla wyrobów powstałych ze zmieszania benzyn z biokomponentami stawka podatku akcyzowego została obniżona o 1,565 zł od każdego litra biokomponentów dodanych do tej benzyny. Dla wyrobów powstałych ze zmieszania olejów napędowych z biokomponentami stawka podatku akcyzowego została obniżona o 1,048 zł od każdego litra biokomponentów dodanych do tych olejów napędowych. Z kolei stawka podatku akcyzowego dla biokomponentów stanowiących samoistne paliwa została określona na poziomie 10 zł/1000 l.

Podkreślić należy, iż kwota wynikająca z obniżonych stawek w podatku akcyzowym z tytułu stosowania biokomponentów w paliwach wyniosła w pierwszych czterech miesiącach 2011 r. około 357 mln zł, a dla biokomponentów stanowiących samoistne paliwa około 121 mln zł.

Biokomponenty stanowiące samoistne paliwa zostały zwolnione z obowiązku uiszczenia opłaty paliwowej, o której mowa w ustawie z dnia 27 października 1994 r. o autostradach płatnych oraz o Krajowym Funduszu Drogowym (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2571, z późn. zm.).

Z uwagi na fakt, że obniżone stawki podatku akcyzowego i zwolnienia z obowiązku uiszczenia opłaty paliwowej, które zostały notyfikowane Komisji Europejskiej (Program pomocowy N57/2008 – Polska – Pomoc operacyjna w zakresie biopaliw), były stosowane jedynie do dnia 30 kwietnia 2011 r., obecnie trwają prace nad nowymi mechanizmami wsparcia rynku biokomponentów i biopaliw ciekłych.

W celu zapewnienia wsparcia dla produkcji biokomponentów i biopaliw ciekłych, na podstawie art. 37 ustawy o biokomponentach i biopaliwach ciekłych, uchwałą Nr 134/2007 z dnia 24 lipca 2007 r. w sprawie „Wieloletniego programu promocji biopaliw lub innych

paliw odnawialnych na lata 2008 –2014” (M.P. Nr 53, poz. 607), Rada Ministrów przyjęła program promocji, zwany dalej „Wieloletnim programem”.

Wdrożenie rozwiązań zawartych w Wieloletnim programie ma na celu poprawę opłacalności ekonomicznej całego procesu - począwszy od pozyskiwania biomasy (w tym surowców rolniczych), poprzez wytwarzanie biokomponentów, produkcję biopaliw ciekłych i paliw ciekłych z dodatkiem biokomponentów, a kończąc na wykorzystaniu tego paliwa w transporcie. Powyższe rozwiązania powinny również gwarantować stabilność warunków funkcjonowania dla wszystkich podmiotów związanych z rynkiem biokomponentów i biopaliw ciekłych, co jest niezbędne do tworzenia długookresowych planów gospodarczych oraz pozyskania przez przedsiębiorców finansowania dla nowych inwestycji.

Działania zawarte w Wieloletnim programie zostały podzielone na dwie kategorie: działania dotyczące produkcji biokomponentów i biopaliw ciekłych (mające na celu oddziaływanie na podaż biokomponentów i biopaliw ciekłych) oraz działania zmierzające do zwiększenia popytu na biopaliwa ciekłe.

W zakresie pierwszej z powyższych kategorii, w okresie od 1 stycznia 2011 r. do 30 kwietnia 2011 r. kluczowe znaczenie miały w/w rozwiązania podatkowe, mające na celu poprawę opłacalności wytwarzania biokomponentów i biopaliw ciekłych w stosunku do paliw kopalnych.

W Wieloletnim programie zakłada się finansowe wsparcie inwestycji w zakresie wytwarzania biokomponentów i biopaliw ciekłych z krajowych środków publicznych oraz funduszy Unii Europejskiej. Powyższe wsparcie jest realizowane w ramach:

1) Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko

Program wspiera projekty inwestycyjne dotyczące m.in. budowy zakładów wytwarzających biokomponenty lub biopaliwa ciekłe. Powyższe projekty mogą uzyskać wsparcie w ramach działania 9.5. *Wytwarzanie biopaliw ze źródeł odnawialnych*, którego głównym celem jest zwiększenie ilości wytwarzanych biokomponentów i biopaliw. W w/w działaniu określono minimalną wartość projektu na poziomie 20 mln złotych, natomiast maksymalna wartość dofinansowania tego rodzaju inwestycji wynosi 30 mln zł (Program pomocowy N 434/2008 – Polska – Program pomocy na budowę instalacji do wytwarzania biokomponentów i biopaliw ciekłych).

W ramach ww. programu w 2011 roku przyznano dofinansowanie na konstrukcję budynku do produkcji estrów metylowych kwasów tłuszczowych wraz z instalacją i

urządzeniami towarzyszącymi (ok. 11,5 mln zł) oraz na produkcję estrów metylowych kwasów tłuszczowych (ok. 25,5 mln zł).

2) Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka

Projekty związane z wdrażaniem innowacji technologicznych w produkcji energii mogą ubiegać się o dofinansowanie w ramach działania 4.4. *Nowe inwestycje o wysokim potencjale innowacyjnym*. Minimalną wartość projektu w tym działaniu określono na poziomie 8 mln zł, natomiast maksymalną wartość dotacji – na poziomie 40 mln zł (Program pomocowy nie wymagał notyfikacji Komisji Europejskiej).

3) Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich

W ramach w/w programu zapewnione jest wsparcie dla inwestycji związanych z produkcją biokomponentów w ramach działania 123. *Zwiększenie wartości dodanej podstawowej produkcji rolnej i leśnej*. W ramach przedmiotowego działania wspierane są m.in. inwestycje w zakresie przetwarzania produktów rolnych na cele energetyczne. Pomoc ma formę refundacji części kosztów kwalifikowalnych projektu. Maksymalna wysokość pomocy przyznana jednemu beneficjentowi w okresie realizacji programu, wynosi 20 mln zł. Wielkość pomocy przyznanej na realizację jednego projektu nie może być niższa niż 100 tys. zł (CCI2007PL06RPO001 – program rozwoju obszarów wiejskich w Rzeczypospolitej Polskiej w okresie programowania 2007-2013).

Kolejną kategorią działań zawartych w Wieloletnim programie są przedsięwzięcia mające na celu zwiększenie popytu na biopaliwa ciekłe, w tym:

- 1) możliwość wprowadzenia stref dla ekologicznego transportu publicznego, w których działanie transportu publicznego może być oparte wyłącznie o pojazdy zużywające paliwa ekologiczne - biopaliwa ciekłe, a także gaz skroplony LPG i sprężony gaz ziemny CNG - lub napędzane silnikami elektrycznymi lub hybrydowymi;
- 2) opracowanie systemu zwolnień z opłat za parkowanie dla pojazdów zasilanych paliwami ekologicznymi – przy założeniu, że czas trwania zwolnienia będzie proporcjonalny do łącznej ilości biokomponentów zawartych w zużytym biopaliwie ciekłym.

Na podstawie ustawy z dnia 20 listopada 2009 r. o zmianie ustawy – Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 215, poz. 1664) oraz ustawy z dnia 8 stycznia 2010 r. o zmianie ustawy – Prawo energetyczne oraz o zmianie innych ustaw (Dz. U.

Nr 21, poz. 104), wprowadzone zostały regulacje umożliwiające przeznaczanie środków NFOŚiGW w wysokości nie mniejszej niż kwota przychodów z kar pieniężnych wymierzanych na podstawie art. 33 ust. 1 ustawy o biokomponentach i biopaliwach ciekłych na wspieranie działalności związanej z wytwarzaniem biokomponentów i biopaliw ciekłych lub innych paliw odnawialnych, a także promocję ich wykorzystania.

Jednym z istotnych elementów Wieloletniego programu jest działalność informacyjno-edukacyjna w zakresie biopaliw ciekłych, za realizację której odpowiada Minister Edukacji Narodowej. Problematyka biopaliw ciekłych została uwzględniona w podstawach programowych, programach nauczania i podręcznikach, w szczególności na IV etapie edukacyjnym (szkoły ponadgimnazjalne). Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2008 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2009 r. Nr 4, poz. 17), problematyka dotycząca biokomponentów i biopaliw ciekłych została uwzględniona w podstawie programowej chemii na IV etapie edukacyjnym. Ponadto, powyższa problematyka została uwzględniona w podstawach programowych kształcenia w zawodach związanych z naprawą i eksploatacją pojazdów silnikowych.

Jednocześnie, od 2009 r. Ministerstwo Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej, realizując działanie VI pkt. 1 A i D Wieloletniego programu promocji biopaliw lub innych paliw odnawialnych na lata 2008-2014 zamieszcza na stronie internetowej materiały dotyczące biopaliw w celu zapoznanie opinii publicznej z podstawowymi informacjami w tym zakresie.

Ponadto, w ustawie z dnia 16 grudnia 2010 r. o publicznym transporcie zbiorowym (Dz. U. z 2011 r. Nr 5, poz. 13 i Nr 228, poz. 1368) oraz w rozporządzeniu Prezesa Rady Ministrów z dnia 10 maja 2011 r. w sprawie innych niż cena obowiązkowych kryteriów oceny ofert w odniesieniu do niektórych rodzajów zamówień publicznych (Dz. U. z 2011 Nr 96, poz. 559), określającym inne niż cena, obowiązkowe kryteria oceny ofert w odniesieniu do zamówień publicznych na zakup pojazdów samochodowych, wydanym na podstawie art. 91 ust. 8 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2010 r. Nr 113, poz. 759, z późn. zm.) znajdują się przepisy implementujące dyrektywę 2009/33/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie promowania ekologicznie czystych i energooszczędnych pojazdów transportu drogowego (Dz. Urz. UE L 120 z 15.05.2009, str. 5). Celem regulacji jest uwzględnienie kwestii środowiskowych przy zakupie pojazdów przez operatorów publicznego transportu zbiorowego, jak również

podmioty stosujące zamówienia publiczne. Większość przepisów przedmiotowej ustawy weszła w życie z dniem 1 marca 2011 r., natomiast ww. rozporządzenie 25 maja 2011 r.

Powyższe regulacje umożliwiają promocję m.in. pojazdów o mniejszej uciążliwości w zakresie emisji zanieczyszczeń toksycznych, w szczególności dwutlenku węgla. Ponadto zachęcają operatorów publicznego transportu zbiorowego oraz podmioty stosujące zamówienia publiczne do zakupu pojazdów zasilanych biopaliwami ciekłymi.

Jednym z rozwiązań przyczyniających się do promocji użycia w transporcie biopaliw ciekłych i innych paliw odnawialnych jest możliwość uwzględnienia w zamówieniach publicznych aspektów środowiskowych na etapie opisu przedmiotu zamówienia oraz w ramach kryteriów oceny ofert. Zgodnie z ustawą z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych zamawiający ma możliwość zastosowania oprócz ceny również innych kryteriów, w tym kryterium zastosowania najlepszych dostępnych technologii w zakresie oddziaływania na środowisko. Urząd Zamówień Publicznych, realizując Krajowy Plan Działań w zakresie zielonych zamówień publicznych na lata 2007-2009, prowadził działania informacyjno-szkoleniowe zachęcające zamawiających do uwzględniania aspektów środowiskowych w prowadzonych przez nich postępowaniach o udzielenie zamówienia publicznego. Popularyzacja „zielonych zamówień publicznych” jest kontynuowana w ramach nowego dokumentu planistycznego opracowanego przez Urząd Zamówień Publicznych.

Wieloletni program nakłada na administrację rządową obowiązek sukcesywnej wymiany posiadanego parku samochodowego na pojazdy przystosowane do spalania biopaliw ciekłych. Minister właściwy do spraw administracji sporządza coroczne sprawozdanie z realizacji powyższego obowiązku. Ze sprawozdania wynika, iż w 2011 r. w urzędach administracji rządowej podjęto szereg działań w w/w zakresie, w tym:

- 1) wytypowano pojazdy, które mogą być zasilane biopaliwami ciekłymi;
- 2) dostawca paliw stosowanych w pojazdach wykorzystywanych w Ministerstwie Gospodarki rozszerzył możliwość zakupu o dostępne gatunki biopaliw ciekłych;
- 3) do warunków przygotowania specyfikacji istotnych warunków zamówienia obejmującej zakup nowych samochodów wprowadzono postanowienie, dotyczące potrzeby przystosowania silnika kupowanego samochodu do spalania biopaliw ciekłych.

Ponadto, w Ministerstwie Gospodarki opracowano szczegółowe wytyczne w zakresie sposobu oznakowania pojazdów wykorzystywanych przez administrację rządową zasilanych biopaliwami ciekłymi, które zostały rozesłane przez Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji do poszczególnych ministerstw, urzędów wojewódzkich i innych urzędów centralnych.

Z przeprowadzonych analiz wynika, iż dla realizacji celów związanych z rozwojem rynku biokomponentów i biopaliw ciekłych w Polsce, niezbędne jest wypracowanie zupełnie nowego dokumentu, który będzie obejmował znacznie dłuższą perspektywę czasową, niż aktualnie obowiązujący program. Okres obowiązywania nowego programu powinien być skorelowany z perspektywą czasową wynikającą z celów i obowiązków określonych w dyrektywie 2009/28/WE, jak również kolejnym okresem finansowania w ramach funduszy europejskich.

Konieczność opracowania nowego programu wynika przede wszystkim z faktu, iż znaczącej zmianie uległy regulacje prawa unijnego w zakresie biopaliw ciekłych i, w konsekwencji, modyfikacji ulegnie także ustawodawstwo krajowe. W wyniku tych zmian, podmioty działające na rynku biokomponentów i biopaliw ciekłych będą funkcjonowały w zupełnie nowych warunkach prawnych i ekonomicznych.

Ponadto należy zwrócić uwagę, iż obecnie funkcjonujący Wieloletni program w dużej mierze uległ dezaktualizacji. Część zadań w nim zapisanych została zrealizowana, inne są w trakcie realizacji, natomiast pozostałe prawdopodobnie nie zostaną wdrożone, przede wszystkim z powodu braku jasno określonych źródeł ich finansowania.

I. 3. Wsparcie finansowe badań związanych z tematyką biopaliw

W 2011 r. ze środków budżetowych, których dysponentem było Narodowe Centrum Badań i Rozwoju (zwane dalej „NCBiR”) oraz Narodowe Centrum Nauki (zwane dalej „NCN”), na prace rozwojowe i badania naukowe związane z tematyką biokomponentów i biopaliw ciekłych przeznaczono kwotę ok. 27,5 mln zł, którą wydatkowano na:

1. 3 projekty z dofinansowaniem UE realizowanych przez NCBiR w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka (ok. 3,3 mln zł);
2. 6 projektów realizowanych przez NCBiR w ramach programów międzynarodowych - 2 ENIAC, 1 EUREKA, 3 EUREKA 2 (ok. 1,6 mln zł);
3. 10 projektów realizowanych przez NCBiR w ramach programów krajowych (ok. 21,3 mln zł);

4. 11 projektów przekazanych przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego do realizacji NCN (ok. 1,2 mln zł);
5. 3 projekty finansowane przez NCN (ok. 0,09 mln zł).

Ponadto, w ramach Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej (działanie 1.3 Wsparcie innowacji) wsparcie uzyskał projekt pt. Środowiskowe Laboratorium Energii Odnawialnej. Przedmiotem projektu jest kompleksowe wyposażenie Środowiskowego Laboratorium Energii Odnawialnej w niezbędną infrastrukturę badawczą pozwalającą na prowadzenie kompleksowych badań w obszarze wytwarzania i przetwarzania biomasy na cele energetyczne. Jednym z celów realizacji ww. przedsięwzięcia jest stworzenie infrastruktury do badań nad biopaliwami drugiej i trzeciej generacji, m.in. z wykorzystaniem biomasy z alg. Dofinansowanie z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego wynosi ok. 22 mln zł.

II. Środki krajowe przeznaczone na produkcję biomasy do wykorzystania energetycznego innego niż transport

Priorytet dla spraw związanych z energetyką odnawialną znalazł wyraz w przyjętej w dniu 10 listopada 2009 r. Polityce energetycznej Polski do 2030 roku, która stanowi załącznik do obwieszczenia Ministra Gospodarki z dnia 21 grudnia 2009 r. w sprawie polityki energetycznej państwa do 2030 r. (M. P. z 2010 r. Nr 2, poz. 11). Zgodnie z powyższym dokumentem, rozwój wykorzystania odnawialnych źródeł energii, zwanych dalej „OZE”, określono jako jeden z sześciu podstawowych kierunków polskiej polityki energetycznej.

Główne cele w tym obszarze obejmują: wzrost udziału odnawialnych źródeł energii w finalnym zużyciu energii do poziomu 15% w 2020 r. oraz osiągnięcie w 2020 r. 10% udziału biopaliw w rynku paliw transportowych, zwiększenie wykorzystania biopaliw II generacji, ochronę lasów przed nadmiernym eksploataowaniem oraz zrównoważone wykorzystanie obszarów rolniczych na cele OZE tak, aby nie doprowadzić do konkurencji pomiędzy energetyką odnawialną i rolnictwem.

Podstawowym aktem prawnym, regulującym działania przedsiębiorstw energetycznych zmierzające do wzrostu wykorzystania OZE, jest ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. - *Prawo energetyczne* (Dz. U. z 2006 r. Nr 89, poz. 625, z późn. zm.), zwana dalej „ustawą – Prawo energetyczne”, która określa główny mechanizm wsparcia, jakim jest system tzw. „kolorowych certyfikatów”. Powyższe rozwiązanie jest mechanizmem rynkowym sprzyjającym rozwojowi energetyki odnawialnej, którego istotą jest nałożony na

m. in. przedsiębiorstwa energetyczne, zajmujące się sprzedażą energii elektrycznej odbiorcom końcowym, obowiązek uzyskania i przedstawienia do umorzenia Prezesowi Urzędu Regulacji Energetyki określonej ilości świadectw pochodzenia energii elektrycznej wytworzonej w odnawialnych źródłach energii, bądź uiszczenia opłaty zastępczej. Rozdzielenie świadectw pochodzenia energii elektrycznej wytworzonej w odnawialnych źródłach energii od fizycznej energii umożliwiło obrót na giełdzie towarowej prawami majątkowymi wynikającymi z tych świadectw.

Uzupełnieniem w/w mechanizmu jest określony w art. 9a ust. 6 ustawy – *Prawo energetyczne* obowiązek zakupu przez przedsiębiorstwa energetyczne, pełniące rolę sprzedawcy z urzędu, całej energii elektrycznej wytworzonej w źródłach odnawialnych przyłączonych do sieci znajdujących się w obszarze działania danego sprzedawcy z urzędu, po średniej cenie rynkowej z poprzedniego roku kalendarzowego. W rezultacie wytwórca energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych uzyskuje dwa źródła dochodów: ze sprzedaży praw majątkowych, wynikających ze świadectw pochodzenia oraz z faktu dokonania fizycznej sprzedaży energii elektrycznej.

Powyższy mechanizm jest wspierany przez system kar nakładanych na przedsiębiorstwa energetyczne za niewypełnienie w/w obowiązku, przy czym środki uzyskane z opłat zastępczych, o których mowa w ustawie - *Prawo energetyczne*, oraz kar pieniężnych wymierzonych na podstawie tej ustawy, stanowią przychody NFOŚiGW, wyznaczające minimalną wysokość zobowiązania wieloletniego, o którym mowa w art. 401c ust. 5 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – *Prawo ochrony środowiska*, w ramach którego wsparcie uzyskują inwestycje w odnawialne źródła energii i obiekty wysokosprawnej kogeneracji.

Zgodnie z Planem Stabilności i Rozwoju, NFOŚiGW opracował Program wsparcia przedsięwzięć w zakresie odnawialnych źródeł energii i obiektów wysokosprawnej kogeneracji, zwany dalej „Programem wsparcia”.

W ramach programu wsparcia możemy wyróżnić dwa programy związane z dofinansowaniem OZE (w tym wytwarzających energię z biomasy):

- 1) Program dla przedsięwzięć w zakresie odnawialnych źródeł energii i obiektów wysokosprawnej kogeneracji - Cz. 1) - realizowany bezpośrednio przez NFOŚiGW.

Budżet programu, który wdrażany będzie do 2015 r., wynosi 1,5 mld zł. Program skierowany jest do wszystkich inwestorów podejmujących się budowy OZE i obiektów wysokosprawnej kogeneracji o koszcie całkowitym powyżej 10 mln zł.

- 2) Program dla przedsięwzięć w zakresie odnawialnych źródeł energii i obiektów wysokosprawnej kogeneracji - Cz. 2) – realizowany przez Wojewódzkie Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, zwane dalej „WFOŚiGW”.

Budżet programu, który wdrażany będzie do końca 2014 r., wynosi 330 mln zł. Konkursy ogłaszane są przez WFOŚiGW z uwzględnieniem własnych zasad i kryteriów. Dofinansowanie jest możliwe w zakresie wartości inwestycji od 0,5 do 10 mln zł.

W ramach obydwu w/w programów przewidziano m.in. wsparcie wytwarzania:

- a) energii elektrycznej i ciepła w skojarzeniu przy użyciu biomasy (źródła rozproszone o mocy poniżej 3 MWe),
- b) energii elektrycznej i/lub ciepła z wykorzystaniem biogazu powstałego w procesach odprowadzania lub oczyszczania ścieków albo rozkładu szczątków roślinnych i zwierzęcych.

Równoległe z Programem wsparcia realizowane są programy z zakresu zarządzania energią i wykorzystaniem OZE w ramach Krajowego Systemu Zielonych Inwestycji, z których następujące są związane ze wsparciem OZE (w tym wytwarzających energię z biomasy):

- 1) System Zielonych Inwestycji - Część 2 – biogazownie rolnicze.

Program jest skierowany do podmiotów (osoby fizyczne, prawne lub jednostki organizacyjne nie posiadające osobowości prawnej, którym ustawa przyznaje zdolność prawną) podejmujących realizację przedsięwzięć w zakresie wytwarzania energii elektrycznej lub ciepłej z wykorzystaniem biogazu powstałego w procesach rozkładu szczątków roślinnych i zwierzęcych oraz wytwarzania biogazu rolniczego celem wprowadzenia go do sieci dystrybucyjnej gazowej.

- 2) System Zielonych Inwestycji - Część 3 – elektrociepłownie i ciepłownie na biomasę.

Program jest skierowany do podmiotów (osoby fizyczne, prawne lub jednostki organizacyjne nie posiadające osobowości prawnej, którym ustawa przyznaje zdolność prawną) podejmujących realizację przedsięwzięć w zakresie OZE i obiektów

kogeneracji z wyłącznym zastosowaniem biomasy (źródła rozproszone o nominalnej mocy cieplnej poniżej 20 MWt).

Ponadto, istnieje także bezpośrednie wsparcie finansowe dla realizacji inwestycji związanych z energetyką odnawialną, w tym związaną z energetycznym wykorzystaniem biomasy. Wsparcie ze środków unijnych realizowane jest przede wszystkim w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko - w szczególności w ramach Priorytetu IX Infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku i efektywność energetyczna. Powyższy program zakłada zmniejszenie oddziaływania sektora energetyki na środowisko, a także podwyższenie sprawności wytwarzania, przesyłania i dystrybucji energii, poprawy efektywności energetycznej w procesie użytkowania energii oraz wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych. W ramach powyższego priorytetu, działaniem o największym znaczeniu dla rozwoju odnawialnych źródeł energii są działania: *9.4. Wytwarzanie energii ze źródeł odnawialnych* oraz *9.6. Sieci ułatwiające odbiór energii ze źródeł odnawialnych*.

Dodatkowo istnieje możliwość udzielenia wsparcia na rozwój przemysłu produkującego urządzenia dla energetyki odnawialnej, w oparciu o Priorytet X Bezpieczeństwo energetyczne, w tym dywersyfikacja źródeł energii, w szczególności w ramach działania *10.3. Rozwój przemysłu dla odnawialnych źródeł energii*. Wsparcie jest kierowane na budowę nowoczesnych linii technologicznych wytwarzających urządzenia wykorzystywane do produkcji energii elektrycznej i ciepła ze źródeł odnawialnych.

Należy również zaznaczyć, iż środki związane z rozwojem OZE są dostępne w ramach następujących osi priorytetowych Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka:

1. Badanie i rozwój nowoczesnych technologii;
2. Infrastruktura sfery B+R;
3. Kapitał dla innowacji;
4. Inwestycje w innowacyjne przedsięwzięcia;
5. Dyfuzja Innowacji.

Ponadto współfinansowanie inwestycji dotyczących OZE jest możliwe w ramach następujących działań Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich:

121. Modernizacja gospodarstw rolnych;
123. Zwiększanie wartości dodanej podstawowej produkcji rolnej i leśnej;

- 311. Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej;
- 312. Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw;
- 321. Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej.

Wsparcie finansowe ze środków unijnych można także otrzymać w ramach regionalnych programów operacyjnych, za które odpowiedzialne są zarządy poszczególnych województw. Dofinansowanie mogą uzyskać projekty związane z budową jednostek wykorzystujących wszystkie znane rodzaje energii odnawialnej. Regiony stosują konkursową procedurę wyłaniania dofinansowania wspomnianych projektów.

III. Ilość i rodzaje: paliw ciekłych i biopaliw ciekłych wprowadzonych do obrotu oraz biopaliw ciekłych wytworzonych przez rolników na własny użytek

III. 1. Ilość paliw ciekłych i biokomponentów wprowadzonych na rynek w latach 2000-2011¹⁾

Z analizy danych Głównego Urzędu Statystycznego, Ministerstwa Finansów, Urzędu Regulacji Energetyki, zwanego dalej „URE”, oraz Agencji Rynku Energii, dotyczących zużycia benzyn silnikowych i olejów napędowych wynika, że wskaźniki udziału biokomponentów w paliwach zużytych w transporcie w latach 2000-2011 kształtowały się następująco:

Rok	Zużycie w transporcie (w tys. ton)				Wskaźnik wg wartości opałowej
	Benzyny	Oleje napędowe	Bioetanol	Estry	
2000	4841	2343	40,6	0,0	0,35%
2001	4484	2562	52,4	0,0	0,46%
2002	4109	2940	65,3	0,0	0,57%
2003	3941	3606	60,1	0,0	0,49%

2004	4011	4303	38,3	0,0	0,29%
2005	3915	5075	42,8	17,1	0,47%
2006	4048	6042	84,3	44,9	0,92%
2007	3997	7212	70,8	37,3	0,68%
2008	4109	10069	185,6	479,9	3,66%
2009	4125	10387	232,2	635,8	4,63%
2010	3885	10903	238,0	893,1	5,94%
2011	3647	11437	238,3	972,7	6,24%

¹⁾ Dane dotyczące ilości biokomponentów, paliw i biopaliw ciekłych przeliczono w oparciu o średnie wartości gęstości zawarte w rozporządzeniu Ministra Gospodarki z dnia 27 grudnia 2007 r. w sprawie wartości opałowej poszczególnych biokomponentów i paliw ciekłych (Dz. U. z 2008 r. Nr 3, poz. 12). Dane za 2010 r. pochodzą z Kwartalnych Raportów Prezesa URE.

III. 2. Liczba zarejestrowanych przedsiębiorców wytwarzających, magazynujących lub wprowadzających do obrotu biokomponenty

Zgodnie z art. 4 ust. 1 ustawy o biokomponentach i biopaliwach ciekłych, działalność gospodarcza w zakresie wytwarzania, magazynowania lub wprowadzania do obrotu biokomponentów jest działalnością regulowaną w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej i wymaga wpisu do rejestru wytwórców, prowadzonego przez Prezesa Agencji Rynku Rolnego, zwanej dalej „ARR”.

Z danych ARR wynika, że na dzień 31 grudnia 2011 r. w rejestrze wytwórców było wpisanych:

- 1) 13 wytwórców bioetanolu – deklarujących roczne, łączne zdolności produkcyjne w wysokości około 745 mln litrów bioetanolu;

- 2) 19 wytwórców estrów metylowych – deklarujących roczne, łączne zdolności produkcyjne w wysokości około 941 mln litrów.

III. 3. Liczba zarejestrowanych rolników wytwarzających biopaliwa ciekłe na własny użytek oraz rodzaje i ilość wytworzonych przez nich biopaliw ciekłych

Zgodnie z art. 13 ust. 1 ustawy o biokomponentach i biopaliwach ciekłych, rolnicy mogą wytwarzać biopaliwa ciekłe, na własny użytek, po uzyskaniu wpisu do rejestru rolników wytwarzających biopaliwa ciekłe na własny użytek, prowadzonego przez Prezesa ARR.

Z danych ARR wynika, że na dzień 31 grudnia 2011 r. w rejestrze rolników wytwarzających biopaliwa ciekłe na własny użytek było wpisanych 4 rolników wytwarzających estry metylowe na użytek własny, którzy w 2011 r. wytworzyli około 25,3 tys. litrów estrów metylowych.

III. 4. Produkcja bioetanolu

Z danych przekazanych przez Prezesa URE wynika, że w 2011 r. wytwórcy biokomponentów wytworzyli około 132 tys. ton bioetanolu. Na rynek paliwowy trafiło około 238 tys. ton bioetanolu. Wykorzystanie bioetanolu w benzynach silnikowych w latach 1994-2011 przedstawiono poniżej.

Rok	Zużycie benzyn – w tys. m ³	W tym bioetanol - w tys. m ³	Udział % objętości
1994	7 325	27,0	0,37
1995	8 332	63,0	0,76
1996	6 174	100,9	1,63
1997	6 691	110,6	1,65
1998	6 672	99,8	1,50
1999	7 770	83,2	1,07
2000	6 808	51,4	0,75
2001	6 233	66,4	1,07

2002	5 645	82,8	1,47
2003	5 453	76,2	1,40
2004	5 564	48,5	0,87
2005	5 151	54,2	1,05
2006	5 326	106,8	2,01
2007	5 434	89,6	1,65
2008	5 742	234,6	4,08
2009	5 806	293,3	5,05
2010	5 495	301,0	5,48
2011	5 176	301,3	5,82

W 2011 r. wytwórcy sprzedali krajowym producentom paliw ciekłych około 87 tys. ton bioetanolu, czyli o 151 tys. ton mniej niż trafiło na rynek w paliwach ciekłych i biopaliwach ciekłych. Różnica została pozyskana w ramach importu lub nabycia wewnątrzspółnotowego. Przedstawione dane wskazują na wyraźny wzrost udziału bioetanolu pozyskiwanego z importu lub nabycia wewnątrzspółnotowego.

III. 5. Produkcja estrów

Z danych przekazanych przez Prezesa URE wynika, że w 2011 r. wytwórcy biokomponentów wytworzyli około 364 tys. ton estrów. Na rynek paliwowy trafiło około 973 tys. ton. Wykorzystanie estrów metylowych w olejach napędowych oraz, jako samoistne paliwo w latach 2005-2011 przedstawiono poniżej.

Rok	Zużycie olejów napędowych i estrów stanowiących samoistne paliwo - w tys. m ³	W tym estry metylowe - w tys. m ³	Udział % objętości
2005	6 092	19,40	0,32
2006	7 253	51,00	0,70
2007	8 700	42,50	0,49
2008	12 513	544,00	4,35
2009	13 105	723,00	4,85
2010	14 104	1 015,00	7,10
2011	14 835	1 105,37	7,45

W 2011 r. wytwórcy sprzedali producentom krajowym ok. 356 tys. ton estrów, czyli o ok. 617 tys. ton mniej niż trafiło na rynek paliwowy w paliwach ciekłych i biopaliwach ciekłych. Różnica została pozyskana w ramach importu lub nabycia wewnątrzspółnotowego.

IV. Poziom i realizacja Narodowych Celów Wskaźnikowych

IV. 1. Poziom Narodowych Celów Wskaźnikowych

Do dnia wejścia w życie ustawy o biokomponentach i biopaliwach ciekłych, Narodowe Cele Wskaźnikowe, zwane dalej „NCW”, były ustalane (na podstawie art. 3 ust. 1 lit. a dyrektywy 2003/30/WE) przez Ministra Gospodarki po przeprowadzeniu uzgodnień z zainteresowanymi ministrami.

Zgodnie z powyższym, na lata 2005-2007 ustalono NCW w następującej wysokości (wg wartości opałowej paliw zużywanych w transporcie):

- 1) 0,50% na 2005 r.;
- 2) 1,50% na 2006 r.;
- 3) 2,30% na 2007 r.

Zgodnie z art. 24 ust. 1 ustawy o biokomponentach i biopaliwach ciekłych, Rada Ministrów, co trzy lata, do dnia 15 czerwca danego roku, określa, w drodze rozporządzenia, NCW na kolejne 6 lat, biorąc pod uwagę możliwości surowcowe i wytwórcze, możliwości branży paliwowej oraz przepisy Unii Europejskiej w tym zakresie.

W rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 15 czerwca 2007 r. w sprawie Narodowych Celów Wskaźnikowych na lata 2008-2013 (Dz. U. Nr 110, poz. 757), zostały ustalone następujące wysokości NCW:

- 1) 3,45% na 2008 r.;
- 2) 4,60% na 2009 r.;
- 3) 5,75% na 2010 r.;
- 4) 6,20% na 2011 r.;
- 5) 6,65% na 2012 r.;
- 6) 7,10% na 2013 r.

Przedstawione wysokości NCW są związane ze zobowiązaniami wynikającymi z członkostwa Polski w Unii Europejskiej. Wysokości NCW rosną w latach 2008-2010 w sposób liniowy - od ustalonego na 2007 r. wskaźnika na poziomie 2,3% do określonego w dyrektywie 2003/30/WE poziomu 5,75% w 2010 r. W latach 2011-2013 wysokości NCW

nadal rosłą liniowo, jednak w niższym tempie – co ma umożliwić równomierne dochodzenie do poziomu 10% w 2020 r. i pozostaje w zgodzie z dyrektywą 2009/28/WE.

IV. 2. Realizacja Narodowego Celu Wskaźnikowego

Podkreślić należy, iż regulacje dotyczące funkcjonowania rynku biokomponentów i biopaliw ciekłych, w szczególności wprowadzenie wynikającego z *ustawy o biokomponentach i biopaliwach ciekłych* obowiązku zapewnienia określonego udziału biokomponentów w rynku paliw transportowych, spowodowały znaczny wzrost wykorzystania biokomponentów w transporcie. Świadczy o tym choćby fakt, że udział biokomponentów w rynku paliw wykorzystywanych w transporcie w 2011 r. wyniósł 6,24%, czyli był nieznacznie większy od założonego (6,2%).